

EVALUATIE VAN HET BELEID HUISHOUDELIJK AFVAL 2022

Gemeente Ouder-Amstel

EVALUATIE VAN HET BELEID HUISHOUDELIJK AFVAL 2022

Gemeente Ouder-Amstel

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
2. Inventarisatie en evaluatie	6
2.1 Dienstverlening	6
2.1.1 Inzamelmiddelen	6
2.1.2 Privacy	7
2.1.3 Storingen	8
2.2 Milieurendement	8
2.2.1 Prognose	8
2.2.2 Aantal ledigingen	8
2.2.3 Afvalhoeveelheden	9
2.2.4 Sorteeraanlyse	11
2.2.5 Scheidingspotentieel	13
2.3 Kosten	14
2.4 Meldingen	16
2.4.1 Diftar e-mailadres	16
2.5 Passen en compensatiemaatregelen	17
2.5.1 Diftar passen	17
2.5.2 Huishoudens levend van minimum inkomen	17
2.5.3 Medisch afval	18
2.5.4 Zwerfafvalpassen	18
3. Conclusie	19
3.1 Dienstverlening	19
3.1.1 Aanpassingen inzamelstrategieën	19
3.2 Milieurendement	19
3.2.1 Inzameling grondstoffen	20
3.3 Kosten	20
3.4 Extra inzet organisatie	20
3.4.1 Privacy	20
3.4.2 Bijplaatsingen	21

1. Inleiding

Op 8 november 2018 heeft de gemeenteraad met een amendement besloten tot diftar. De Gemeente Ouder-Amstel is per 1 januari 2022 overgegaan op een gedifferentieerd tarief voor het huishoudelijk restafval. Naast een vast bedrag per jaar betaalt de inwoner naar ratio van aanbiedgedrag van het restafval. De invoering van diftar heeft mede als doel om de lasten van de inwoner te verlagen en de landelijke VANG-doelstellingen te halen door met deze financiële stimulans het afval beter te laten scheiden door de inwoners en zo de hoeveelheid restafval te verminderen.

Tevens is met een opvolgend amendement op 3 juli 2019 besloten om over te gaan op volledige nascheiding van PMD (Plastic en metalen verpakkingen en drankenkartons). PMD wordt sinds 15 oktober 2021 niet meer apart ingezameld, maar door de restafvalverwerker, na inzameling, uit het restafval gesorteerd. Voor dit aandeel van het restafval hoeven de inwoners niet separaat te betalen, dit valt binnen het tarief per aanbieding van restafval.

De gemeenteraad heeft besloten de ingrijpende wijzigingen zoals hierboven beschreven nauwlettend te volgen. Derhalve wordt op enkele momenten gedurende het jaar het beleid geëvalueerd. Voor u ligt de evaluatie van de behaalde resultaten van de invoering van diftar in het eerste halfjaar van 2022 waarbij de cijfers worden vergeleken met het eerste halfjaar van 2021.

De gemeente Ouder-Amstel volgt de Rijksdoelstelling voor afval en afvalscheiding welke bekend is als VANG-doelstelling (Van Afval Naar Grondstof). De VANG-doelstelling schrijft voor dat iedere inwoner in 2020 maximaal 100 kg restafval (fijn en grof) mag aanleveren en het hergebruikpercentage voor huishoudelijk afval 75% dient te bedragen. Om in 2040 energieneutraal te zijn heeft de gemeenteraad van Ouder-Amstel op 15 juni 2017 de Beleidsnotitie Duurzaamheid Ouder-Amstel 2017-2021 'Energiek & Circulair' vastgesteld. Daarbij is besloten het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid verder vorm te geven met inachtneming van, in ieder geval, de beleidsambitie om bij afvalscheiding in te zetten op het behalen van de nationale VANG-HHA doelstellingen (75% bronscheiding en 100 kilo restafval per inwoner) tussen 2020 en 2025. In 2050 moeten we met elkaar een circulaire economie hebben, waarin afval nauwelijks nog bestaat.

2. Inventarisatie en evaluatie

In dit hoofdstuk worden de prestaties van de gemeente Ouder-Amstel besproken aan de hand van de afvaldriehoek, bestaande uit: service (dienstverlening), milieu en kosten. Het betreft hierbij de resultaten behaald in het eerste halfjaar van 2022. Vervolgens worden zaken zoals meldingen, afvalpassen en compensatieregelingen besproken.

2.1 Dienstverlening

2.1.1 Inzamelmiddelen

Binnen de evaluatie is het relevant om te kijken naar de inzamelmiddelen die inwoners ter beschikking hebben om afval en grondstoffen te scheiden. Een overzicht van de beschikbare inzamelmaterialen wordt in het onderstaande figuur weergegeven. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de situatie voor invoering van de maatregelen (2021) en de huidige situatie (2022).

Tabel 1 Inzamelmiddelen en services voor en na het ingevoerde diftarbeleid

Fractie	Inzamelmiddelen eerste halfjaar 2021		Inzamelmiddelen eerste halfjaar 2022	
	Laagbouw	Hoogbouw	Laagbouw	Hoogbouw
Restafval	(Semi-) ondergrondse containers	Ondergrondse containers	(Semi-)ondergrondse containers met prepaid systeem	Ondergrondse containers met prepaid systeem
	Lediging op basis van frequentie		Lediging op basis van vulgraad	
Restafval buitengebied	1 minicontainer van 240 liter per huishouden	-	2 minicontainers van 240 liter per huishouden	-
	Ophaalfrequentie = 26x/jaar		Ophaalfrequentie = 52x/jaar; jaarlijks afrekening	
Groente-, fruit en tuinafval (GFT)	Minicontainer van 140 of 240 liter per huishouden	-	Minicontainer van 140 of 240 liter per huishouden	Bovengrondse container
	Ophaalfrequentie = 26x/jaar		Ophaalfrequentie = 26x/jaar	Ophaalfrequentie = 52x/jaar
Verpakkingen (plastic, drankenkartons en blik (PMD))	21 verzamelcontainers op 18 locaties		Via nascheiding	
PMD buitengebied	1 minicontainer van 240 liter per huishouden	-	Via nascheiding	-
	Ophaalfrequentie = 26x/jaar			
Oud papier en karton (OPK)	23 verzamelcontainers op 18 locaties		22 verzamelcontainers op 18 locaties	
Glas	18 verzamelcontainers op 18 locaties		18 verzamelcontainers op 18 locaties	
Textiel	9 verzamelcontainers op 8 locaties		9 verzamelcontainers op 8 locaties	
Grof huishoudelijk afval	Milieudepot of ophalen tegen betaling		Milieudepot of ophalen tegen betaling	

* Bovengrondse GFT containers voor de hoogbouw zijn eind 2021 beschikbaar gesteld.

De belangrijke verschillen in de dienstverlening ten opzichte van de situatie vóór de maatregelen zijn als volgt:

- ✚ **Diftar als inzamelstrategie:** Diftar is ingevoerd voor zowel de laagbouw als de hoogbouw. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een prepaid systeem¹ waarbij bewoners voorafgaand tegoed op de afvalpas zetten om vervolgens de container te kunnen openen. De tarieven waren en zijn als volgt:

Tabel 2 Tarieven afvalstoffenheffing en variabel tarief

	Tarief 2021	Vast tarief 2022	Variabel tarief 2022
Eenpersoonshuishouden	€ 286,14	€ 256,98	€ 0,50/lediging*
Meerpersoonshuishouden	€ 322,45	€ 256,98	€ 0,50/lediging*

*Voor het buitengebied geldt een ledigingstarief van €2,00 voor een minicontainer van 240 liter.

- ✚ **GFT-inzameling verbeteren:** Eind 2021 zijn bovengrondse containers¹ beschikbaar gesteld voor de GFT-inzameling van de hoogbouw. Alle containers zijn begin 2022 voorzien van een sticker waarin wordt aangegeven wat wel en niet is toegestaan in de container. Tevens zijn de minicontainers voor de laagbouw gepromoot waarbij men gratis een 140 liter container kon omruilen voor een 240 liter. De ledigingsfrequentie is bij de hoogbouw verhoogd van 1 keer per 2 weken, naar 1 keer per week met het oog op het toegenomen gebruik door inwoners. Voor inwoners van de laagbouw is dit nog steeds 1 keer per 2 weken.
- ✚ **Oud Papier en Karton (OPK) inzameling bevorderen:** Ten tijde van corona zijn er op verschillende plekken in de gemeente extra bovengrondse papiercontainers geplaatst vanwege het hoge aanbod papier en karton. Met oog op betere scheiding van grondstoffen is er gekozen om extra containers te behouden in de vorm van ondergrondse containers met kartongleuf.
- ✚ **Nascheiding PMD:** Sinds 15 oktober 2021 wordt PMD volledig nagescheiden. Voorheen werd dit apart ingezameld in (semi)-ondergrondse containers. Vanaf 15 oktober 2021 moet PMD samen met het restafval worden aangeboden.

2.1.2 Privacy

Het diftarsysteem van Ouder-Amstel werkt op volledig anonieme wijze door middel van een prepaid systeem². Dit is een wens geweest van de gemeenteraad met het oog op het gewenste privacy beleid van Ouder-Amstel. De gemeente verwerkt persoonsgegevens op een uiterst zorgvuldige en veilige manier in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving. De gemeente kan daarbij geen gegevens inzien van de bewoner en de bijbehorende pas. Tevens is er bij de gemeente niet bekend welk pasnummer bij welk adres hoort. Deze keuze is begrijpelijk vanwege het privacy oogpunt, maar brengt in de praktijk nadelen met zich mee.

Voor alle meldingen en vragen waarvoor pasgegevens nodig zijn, zal contact gelegd moeten worden met de leverancier van het systeem (Kliko). Deze keuze heeft tot gevolg dat de serviceverlening van de gemeente naar de bewoners minder is geworden. Op dit moment gaan er meerdere werkdagen overheen voordat de melding is geregistreerd, de gegevens zijn opgevraagd bij Kliko en de bewoner een terugkoppeling heeft gehad. Aangezien men in sommige gevallen het afval niet kwijt kan, kan dit overlast veroorzaken in de vorm van bijvoorbeeld stank.

Op dit moment is het, vanwege het algemene privacy beleid van de gemeente, niet mogelijk om een koppeling te maken tussen de afdeling Burgerzaken en de afdeling Inrichting en Beheer, waardoor de afdeling Inrichting en Beheer niet automatisch op de hoogte wordt gesteld van eventuele adreswijzigingen en verhuizingen in of uit de gemeente³. De bewoner is op dit moment zelf verantwoordelijk om contact op te nemen met de gemeente voor een nieuwe pas of om de oude pas

¹ Een bovengrondse Gft-container is een metalen behuizing waar een gft-minicontainer van 240 liter in staat. Bij lediging van de container wordt de minicontainer uit de behuizing gehaald, geleegd en teruggezet. De behuizing blijft hierbij staan.

² Het prepaid diftar systeem houdt in dat bewoners een afvalpas ontvangen en deze vervolgens opladen via het bewonersportaal of oplaadzuilen in de gemeente alvorens hun restafval bij de containers aan te bieden. Het systeem is volledig anoniem aangezien bankgegevens niet worden opgeslagen en de betalingen via een separaat betaalplatform verlopen. Via dat platform ontvangt de gemeente een maandelijks totaalbedrag op de rekening.

³ Wel worden de mogelijkheden onderzocht om deze koppeling tot stand te brengen binnen de gestelde kaders van de gemeenteraad ten aanzien van privacy.

te laten blokkeren. In sommige gevallen levert dit veel administratief werk op voor de beleidsmedewerker aangezien het niet direct duidelijk is waar de oude pas is, of er een nieuwe pas is aangevraagd en of het saldo moet worden overgezet. Tevens leidt dit tot irritatie van de inwoners.

Tot slot is het niet inzichtelijk welke passen bij huishoudens levend van een minimum inkomen horen of mensen met medisch afval. Waardoor bij wijzigingen de bewoner ook hier als eerste aan zet is wat niet ten goede komt van de serviceverlening van de gemeente.

Concluderend heeft het privacy beleid een sterke invloed op de mogelijkheid voor goede serviceverlening aan de inwoners van Ouder-Amstel.

2.1.3 Storingen

In het afgelopen half jaar hebben er 8 containerstoringen plaatsgevonden die langer dan één dag duurde waarbij de container niet bereikbaar was voor de inwoner. Deze storingen hadden allen te maken met batterijuitval. Zodra er een storing wordt geconstateerd zal in eerste instantie een medewerker van het gemeentelijke serviceteam de storing proberen te verhelpen. Mocht dit niet lukken dan wordt het doorgezet naar de leverancier Kliko. De oplaadzuilen hebben na een moeizame start geen storingen vertoond eveneens als het online portaal. De moeizame start is te wijten aan het nieuwe product wat op zeer korte termijn door Kliko ontwikkeld moest worden voor het pre-paid systeem. Inmiddels werken alle systemen naar behoren.

2.2 Milieurendement

De maatregelen vanuit het nieuwe beleid worden geacht een sterk effect te hebben op het behaalde milieurendement in de gemeente. Voorafgaand aan de invoering van diftar was de verwachting dat de hoeveelheid restafval zou afnemen en het aandeel gescheiden grondstoffen zou toenemen. De milieuprestaties van het eerste halfjaar van 2022 worden in deze paragraaf inzichtelijk gemaakt.

2.2.1 Prognose

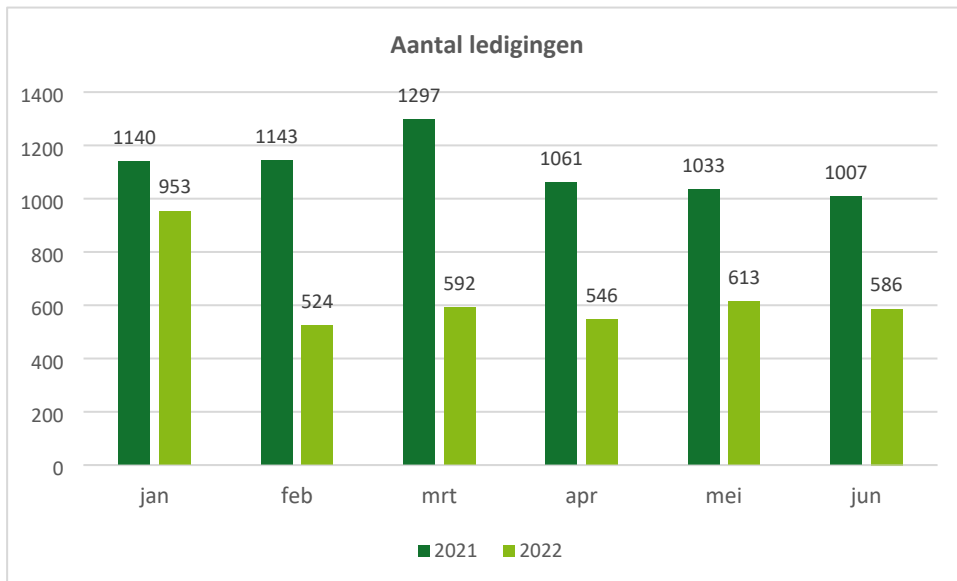
Volgens de prognoses die voorafgaand aan de invoering van diftar opgesteld zijn, werd met diftar in het eerste jaar een reductie van 20% in het aanbod van restafval beoogd, gezamenlijk met een toename in afvalscheiding tot 60%. Voor de invoering van diftar was de afvalscheiding 52%. In de prognoses is destijds behoudend gerekend met het oog op drie ontwikkelingen die van grote invloed op het aanbod en bijbehorend gedrag van inwoners konden zijn:

1. De naweeën van corona. Men heeft hierdoor meer afval aan huis, het was echter onduidelijk hoe lang deze situatie zou voortduren, en wat het effect daarvan zou blijken te zijn.
2. Het aanbieden van het PMD met het restafval. Dit zorgt er in principe voor dat men vaker (dan noodzakelijk zou zijn voor alleen restafval) een afvalzak aan zal bieden bij de container. Hiermee wordt een deel van de serviceprikkel (restafval wegbrengen) verminderd. De mate waarin is lastig te voorspellen aangezien er weinig andere gemeenten een soortgelijke beleidswijziging hebben doorgemaakt.
3. Tot slot heeft ook de invoering van een geheel nieuw systeem, een behoudende berekening tot gevolg. Gemeente Ouder-Amstel heeft een nieuw systeem (prepaid) geïntroduceerd (met het oog op o.a. privacyoverwegingen). Het is hiermee de eerste gemeente in Nederland, waardoor er weinig referenties en ervaringscijfers voorhanden zijn.

2.2.2 Aantal ledigingen

Uit de evaluatie van het nieuwe afvalbeleid valt een positief resultaat te herleiden op het totale afvalaanbod. Het aantal ledigingen van de restafvalcontainers, waarin nu ook het PMD wordt aangeboden, is met 43% afgenomen ten opzichte van het eerste halfjaar van 2021. Ten behoeve van een goede vergelijking zijn voor 2021 de PMD en restcontainerledigingen samengevoegd. Onderstaand figuur geeft een overzichtelijke weergave van het totale aantal ledigingen voor restafval en PMD.

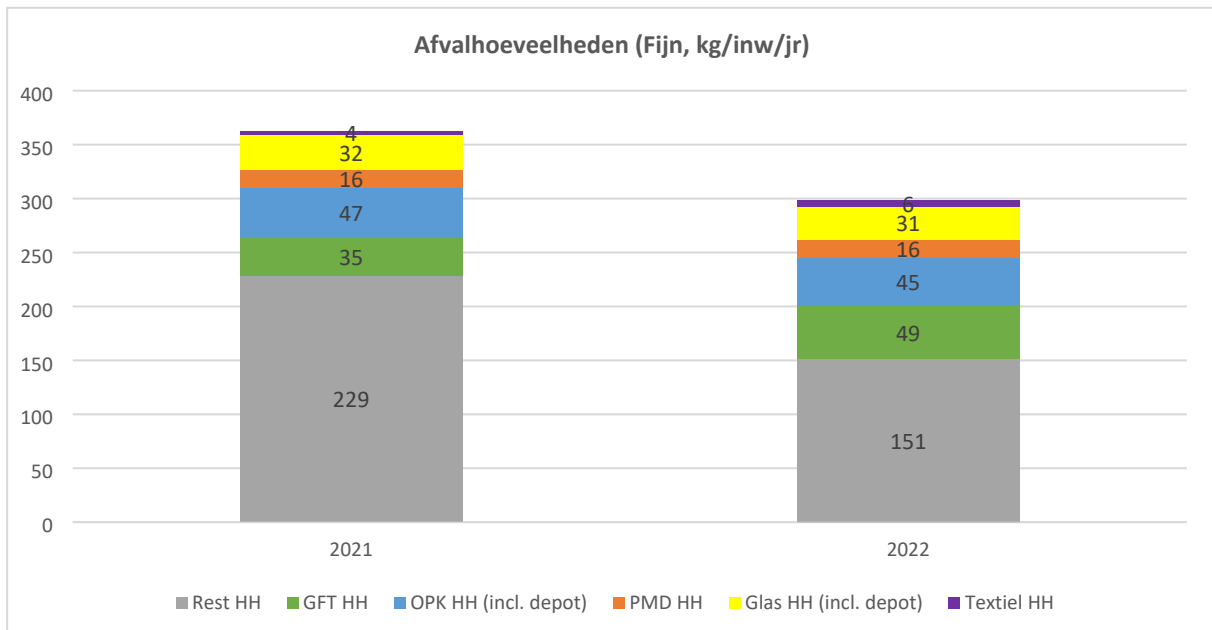
Figuur 1 Aantal ledigingen

2.2.3 Afvalhoeveelheden

In figuur 2 worden de afvalhoeveelheden van de gemeente Ouder-Amstel van het eerste halfjaar 2021 en 2022 per fractie met elkaar vergeleken. De resultaten zijn geëxtrapoleerd⁴ om een beeld te geven van het resultaat op jaarbasis. Om dit op een juiste wijze te vergelijken met de landelijke VANG-doelstellingen zijn de verschillende afvalhoeveelheden vervolgens teruggerekend tot kilo's per inwoner.

⁴ De resultaten zijn vermenigvuldigd met factor 4 om zo een berekening op jaarbasis te kunnen opstellen. Hiermee kan inzicht worden verschaft, maar er is allerminst sprake van een zekerheid voor de ingevulde periode. Vervolgens zijn deze getallen gedeeld door het aantal inwoners. Voor 2021 waren dat 14.125 inwoners en voor 2022 waren dat 14.205 inwoners.

Figuur 2 Resultaten van Ouder-Amstel in 2021 in vergelijking met 2022 (exclusief grof afval)

Uit het bovenstaande figuur komen een aantal opvallende punten naar voren:

- Er ontstond een positieve verandering in het aanbod van de hoeveelheid restafval. De verwachte afname van 20% restafval wordt in het eerste halfjaar ruim overstege, resulterend in een afname van 34% aangeboden fijn restafval.
- De inzameling van GFT bij de hoogbouw en het diftarbeleid hebben geleid tot een significante toename van 40% gescheiden ingezameld GFT.
- De OPK-inzameling is nagenoeg gelijk gebleven. Voor OPK is er landelijk gezien sprake van een jaarlijkse afname van het aanbod door digitalisering van de maatschappij, sinds de afgelopen 5 á 6 jaar. Gedurende de maatregelen rondom COVID-19 is hier een tijdelijke trendbreuk ontstaan, en is onder invloed van thuiswerken het aanbod OPK weer wat gestegen. Het aanbod OPK lijkt inmiddels gestabiliseerd te zijn, waarmee er op korte termijn geen sterke stijging of daling verwacht wordt. De gemeente zit op dit moment op een maximale capaciteit. Mocht er een stijging ontstaan dan zal er een uitbreiding van containers benodigd zijn. Een potentiële mogelijkheid daarvoor zou het ombouwen van ondergrondse restafvalcontainers zijn, als er wordt geconstateerd dat deze mogelijkheid er is.
- PMD wordt niet langer gescheiden ingezameld. Om een complete berekening en vergelijking te maken van de afname in het restafval wordt uitgegaan van een gelijk gebleven aandeel aangeboden PMD per inwoner, namelijk 16 kilo per inwoner per jaar.
- Het aanbod van textiel is met 61% toegenomen. Omgerekend naar een jaarlijkse inzameling is dit circa 2 kilo per inwoner.
- Ten slotte is het aanbod van glas voornamelijk nagenoeg gelijk gebleven. Wel wordt verwacht dat dit gedurende het jaar licht zal toenemen.

Tabel 3 geeft een cijfermatig beeld van de resultaten van het afvalbeleid. Deze tabel heeft betrekking op het eerste halfjaar van 2021 en 2022, maar is berekend naar jaarbasis en aantal inwoners ten behoeve van de vergelijking.

Tabel 3 Ingezamelde hoeveelheid restafval en gescheiden afvalstromen in gemeente Ouder-Amstel (in kg/inw/jr.)

Afvalstroom (kg/inw/j)*	2021	2022	Mutatie	Verwachting diftarbeleid jaar 1	Vangdoelstelling 2020
Ongescheiden restafval (fijn)	229	151	-77		
Ongescheiden restafval (grof)	9	45	+ 36		

Totaal restafval (ongescheiden)	238	196	- 42	210	100
Fijn afval gescheiden	127	147	+ 20		
Grof afval gescheiden	131	233	-101		
Totaal gescheiden afval (A)	258	380	121		
Totaal afval (B)	497	576	-80		
Mate van afvalscheiding (A/B)	52%	66%	+ 14%	60%	75%

Zoals uit bovenstaande cijfers blijkt is er sprake van een positieve verandering in de mate van afvalscheiding ten opzichte van het eerste halfjaar van 2021. Het ongescheiden fijn afval is afgenomen met 77 kilo per inwoner per jaar. Het ongescheiden grof afval is daarentegen gestegen van 9 naar 45 kilo per inwoner per jaar. Deze toename is als volgt te verklaren:

- 1) Strengere handhaving waardoor men grof restafval, dat eerder naast de container geplaatst werd, meer naar de milieudepots is gaan brengen. Bewoners kunnen nog altijd gratis naar de milieudepot waardoor het voordeliger is om grof restafval naar de milieudepot te brengen in plaats van het in de container weg te gooien. Een uitzondering op deze regel (op de milieudepots) betreft het fijn restafval wat met de diftarpas wordt aangeboden. Hiervoor betalen inwoners ook op de milieudepots het vastgestelde tarief.
- 2) De gemeente heeft in samenwerking met Eigen Haard en Rutges Vernieuwt twee opruimacties georganiseerd bij de Zonnehof flats. Voor twee complexen stond een verduurzaming gepland in het eerste halfjaar van 2022. Hierbij moesten ongeveer 120 bergingen en 30 garages per complex tijdelijk worden leeggehaald. De locaties rondom deze complexen kennen gemiddeld gezien een grotere overlast van bijplaatsingen en dumpingen. De verwachting was dan ook dat deze opgave vanuit de verduurzaming kon zorgen voor een onbeheersbare toename in bijplaatsingen. In afstemming tussen gemeente en organisaties is dan ook besloten om hierin proactief op te treden en de bewoners, die veelal ook niet beschikken over de mogelijkheden om naar het milieudepot te gaan, tegemoet te komen met een opruimactie. Middels een mobiele milieudepot kregen inwoners de mogelijkheid om grof materiaal simpel op locatie af te voeren. Veel grof afval bleek zich in de loop der tijd opgebouwd te hebben in deze bergingen en garages, waarmee de inzamelcijfers extreem hoog bleken. Onder invloed van deze extra service actie van de gemeente zullen voor dit jaar en aankomend jaar de inzamelcijfers voor gescheiden en ongescheiden grof afval hoger uitvallen dan verwacht in de prognoses en hoger dan het gemiddelde van andere vergelijkbare gemeenten.

Het totaal ongescheiden restafval (fijn en grof samen) komt hiermee op 196 kilo per inwoner per jaar waarmee een afname van 42 kilo per inwoner behaald wordt. De verwachtingen worden hiermee overtroffen. Een belangrijke kanttekening hierin betreft het inleereffect van deze nieuwe maatregelen. De eerste maanden zullen inwoners moeten wennen en testen. Daardoor zal het aanbod in de eerste maanden zelfs nog wat hoger dan werkelijk blijken. Naar verwachting zal het werkelijke aanbod van restafval, gezien over het gehele kalenderjaar, nog lager uitvallen dan deze eerste resultaten doen vermoeden. Eveneens zal het aanbod restafval in de komende jaren (licht) blijven dalen. Het grof afval valt, mede vanwege de opruimacties, aanzienlijk hoger uit dan verwacht werd bij de invoering van diftar. De mate van verhoging zal in 2023 / 2024 zichtbaar worden, waarna het totaaleffect van diftar pas volledig in beeld gebracht kan worden.

In lijn met de afname van het restafval zijn de gescheiden ingezamelde grondstoffen toegenomen. Hieruit blijkt dat de gemiddelde inwoner van de gemeente Ouder-Amstel beter is gaan scheiden na de invoering van het diftarbeleid. De mate van afvalscheiding (het scheidingspercentage) is toegenomen van 52% naar 66%. Ook deze cijfers overtreffen de prognose van 60% scheiding in 2022.

Los van de verbeterde scheiding is de totale hoeveelheid aangeboden restafval flink afgenomen. Tegelijkertijd is, onder normale omstandigheden, ook het totaal aanbod afval (gescheiden + ongescheiden) afgenomen. Dit blijkt nu niet uit de cijfers. Dat komt door de grootschalige inzameling bij de Zonnehof flats. In de komende jaren zal dat effect duidelijker worden, volgend op de landelijke trend. Enkele verklaringen zijn relevant wat betreft het afnemen van het totaal aangeboden afval in de gemeente:

- Met het inbouwen van toegangscontrolesystemen is het voor (kleine) bedrijven niet langer mogelijk om bedrijfsafval in het huishoudelijk afval te deponeren. In het verleden werd dit veelvuldig gedaan. Hiermee worden de inzamelmiddelen alleen nog gebruikt door inwoners (waarvoor het systeem ook ingericht is) en wordt zogenaamde “sluikstort” voorkomen. Dit is met name van invloed op het aangeboden fijn restafval, incl. de daarin aangetroffen grondstoffen.
- Daarnaast is het aan te nemen, ook op basis van ervaringen bij andere gemeenten, dat het aanbod van herbruikbare goederen toegenomen is. Met andere woorden, inwoners ruilen en verkopen online meer producten en ook de kringloopwinkel ontvangt meer spullen, waardoor deze materialen in de cyclus blijven en niet bij het afval terecht komen.
- Tot slot is het ook nog mogelijk dat er sprake is geweest van grensoverschrijdend aanbod. Hiermee wordt bedoeld dat bewoners er bewust voor kiezen om hun afval in naastgelegen gemeenten aan te bieden waar geen diftar geldt. Dat zijn in dit geval de gemeenten Diemen en Amsterdam. Echter heeft de gemeente Ouder-Amstel vanuit deze gemeenten geen signalen ontvangen dat dit op grote schaal gebeurt, maar dit kan hiermee niet direct worden uitgesloten.

2.2.4 Sorteeraanlyse

In onderstaand hoofdstuk worden de sorteeraanlyses van Ouder-Amstel besproken. Dit is een steekproef waarbij de samenstelling van het restafval is onderzocht. Deze zijn uitgevoerd door de Afvalspiegel in de maand mei van 2020 en 2022. Om een juiste vergelijking te maken zijn de percentages van de sorteeraanlyse voor zowel hoog- als laagbouw doorberekend naar kilo per inwoner, per jaar. Een fractie kan namelijk procentueel zijn toegenomen, echter betekent dit niet in alle gevallen een toename in kilo's.

Tabel 4 Uitkomst sorteeraanlyse laagbouw 2020 en 2022

Fractie	Laagbouw 2020 – 2021 Kg/inw/jr.	Laagbouw 2020 – 2021 In %	Laagbouw 2022 Kg/inw/jr.	Laagbouw 2022 In %
Groente- fruit en tuinafval (GFT)	105	45,8%	80	52,7%
Papier en karton (OPK)	17	7,3%	7	4,4%
Hygiënisch papier	29	12,5%	20	13,3%
Drankkartons	6	2,5%	3	2,0%
Kunststof	27	12,0%	20	13,1%
Glas	7	2,9%	1	0,6%
Metaal	10	4,5%	4	2,8%
Textiel	6	2,8%	3	2,0%
Puin	0	0,1%	2	1,4%
Hout	0	0,1%	0	0,0%
KCA	0	0,1%	0	0,0%
Elektrische apparaten	0	0,1%	1	0,9%
Overig	21	9,1%	10	6,8%
Totaal	229	100,0%	152	100,0%

Tabel 5 Uitkomst sorteeraanlyse hoogbouw 2020 en 2022

Fractie	Hoogbouw 2020 – 2021 Kg/inw/jr.	Hoogbouw 2020 – 2021 %	Hoogbouw 2022 Kg/inw/jr.	Hoogbouw 2022 %
Groente- fruit en tuinafval (GFT)	98	43,0%	60	39,5%
Papier en karton (OPK)	27	11,9%	9	6,0%

Hygiënisch papier	22	9,7%	15	10,1%
Drankkartons	6	2,8%	2	1,6%
Kunststof	34	14,8%	19	12,7%
Glas	12	5,2%	7	4,4%
Metaal	6	2,5%	6	4,2%
Textiel	4	1,9%	6	3,9%
Puin	1	0,2%	1	0,8%
Hout	2	0,7%	1	0,5%
KCA	0	0,0%	0	0,1%
Elektrische apparaten	0	0,0%	1	0,9%
Overig	17	7,2%	23	15,4%
Totaal	229	100,0%	151	100,0%

Op basis van de bovenstaande inzichten kunnen enkele conclusies getrokken worden die van belang zijn:

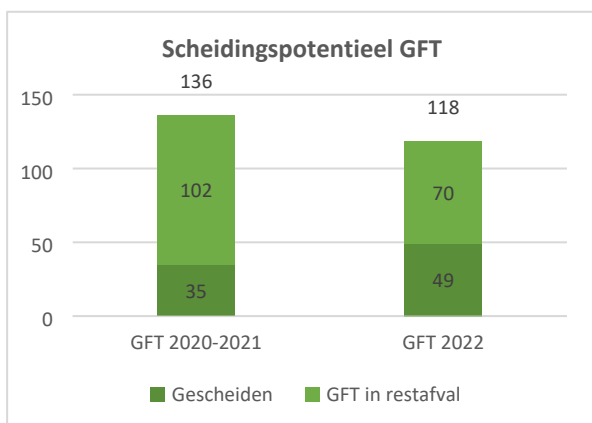
- ✚ Het aandeel GFT in het restafval is, kijkend naar de kilo's flink afgenomen. Voor de laagbouw betreft dit 25 kilo en voor de hoogbouw 39 kilo. Dit is te verklaren door de nieuw en additioneel geplaatste voorzieningen in de gemeente en de diftar prikkel wat een stimulans biedt om beter te scheiden. Procentueel gezien zit er nog altijd veel GFT in het restafval wat er op duidt dat het nog veel kan verbeteren.
- ✚ Het aandeel OPK in het restafval is voor de laagbouw met 2,9% afgenomen en voor de hoogbouw met 5,9% afgenomen. Doorberekend naar kilogram laat dit een significante afname zien van 10 kilo (inw/jr.) voor laagbouw en 18 kilo (inw/jr.) voor de hoogbouw. Dit valt tevens te verklaren door het toegenomen aantal ondergrondse papier containers.
- ✚ Drankenkartons en kunststof laten op basis van de kilo's een afname zien. Een reden hiervoor kan het bewuster inkopen van producten met verpakkingsmateriaal zijn en het feit dat inwoners meer gewezen worden op het aandeel kunststof dat aangeboden wordt aangezien er nu ook indirect kosten aan verbonden zijn.
- ✚ De fractie glas laat zowel procentueel als in kilo's in beide gevallen een afname zien.
- ✚ De fractie textiel is voor de laagbouw procentueel afgenomen met 0,8%, maar laat in de doorberekening een afname zien van 3 kilo (inw/jr.). De hoogbouw laat een toename zien van 2,0% wat neer komt op 2 kilo (inw/jr.).

Concluderend laten alle stromen een afname zien in het aandeel restafval wat een positieve ontwikkeling is.

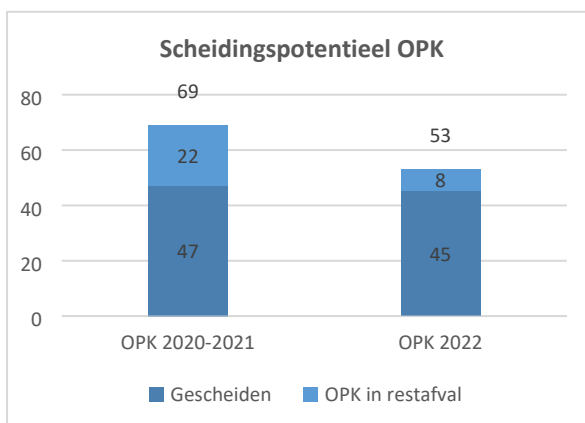
2.2.5 Scheidingspotentieel

Om een beter beeld te geven van de mate van afvalscheiding wordt in dit hoofdstuk inzicht gegeven in de scheiding per fractie van de gescheiden ingezamelde stromen aan huis. De volgende figuren geven inzicht in het scheidingspotentieel op basis van de sorteeranalyses uitgevoerd in mei 2020 en mei 2022.

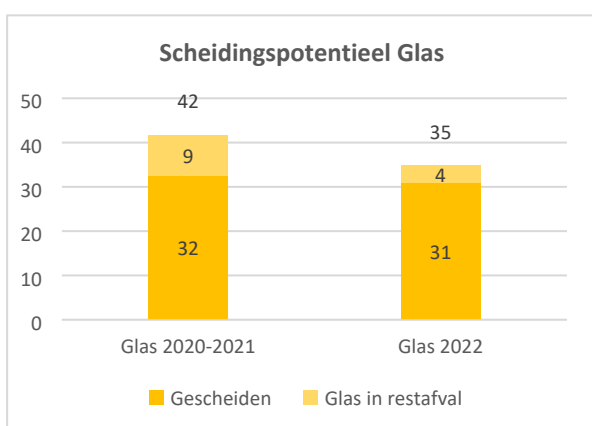

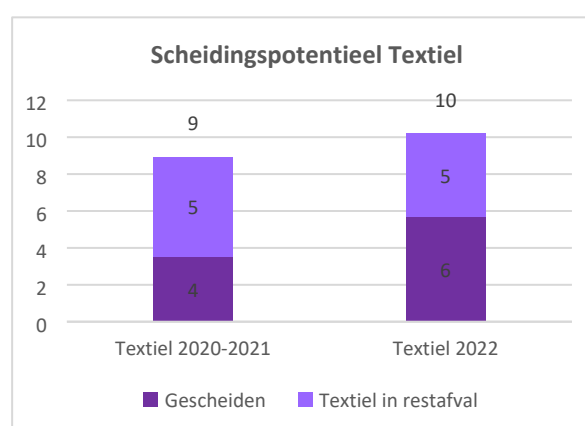
Figuur 3 Scheidingspotentieel GFT (kg/inw/jr.)

Figuur 4 Scheidingspotentieel OPK (kg/inw/jr.)

Figuur 5 Scheidingspotentieel Glas (kg/inw/jr.)

Figuur 6 Scheidingspotentieel Textiel (kg/inw/jr.)

Uit deze gegevens wordt duidelijk dat:

- 🌱 Het scheidingspercentage van de fractie GFT (figuur 3) een toename laat zien van 26% (35 kg van de 136 kg totaal) naar 41% (49 kg van de 118 kg totaal). De gemeente en haar bewoners hebben hierbij een stap in de goede richting gezet, maar er is nog altijd veel GFT dat met het restafval wordt aangeboden.
- 🌱 Voor de fractie OPK (figuur 4) is er op basis van kilo's nagenoeg evenveel ingezameld in beide jaren. Echter, kijkend naar de onderverdeling van het aandeel gescheiden ingezameld en het aandeel in het restafval bedraagt dit een toename van 17%: namelijk van 68% (47 kg van de 69 kg in totaal) naar 85% (45 van de 53 kg in totaal). Een verklaring hiervoor is het wegvallen van het papieraanbod vanuit kleine bedrijven, die een andere oplossing voor hun afval moesten zoeken vanwege het pasjessysteem.
- 🌱 Voor de fractie glas (figuur 5) is het aantal kilo's met 1 kg afgenomen, maar het scheidingspercentage van de volledige fractie glas is toegenomen van 78% (32 kg van de 42 kg in totaal) naar 89% (31 kg van de 35 kg in totaal).
- 🌱 Voor de fractie textiel (figuur 6) is het aanbod in zijn geheel met 2 kilo per inwoner per jaar toegenomen. Het scheidingspercentage laat daarbij ook een toename zien van 39% (4 kg van de 9 kg in totaal) naar 56% (6 kg van de 10 kg in totaal).

2.3 Kosten

2.3.1 Directe kosten

Het diftarbeleid zou naar verwachting met een investering van circa € 350.000 gepaard gaan. Door dit beleid zou, naast een positieve verandering in de hoeveelheden (rest)afval, een daling op de heffing behaald kunnen worden. In deze paragraaf wordt in beeld gebracht hoe de kosten en opbrengsten zich ontwikkeld hebben gedurende het eerste halfjaar van 2022.

Gedurende het eerste halfjaar van 2022:

- ✚ Zijn de kapitaallasten van de investering diftar in lijn met de begroting;
- ✚ Is € 1.650,75 meer dan verwachte kapitaallasten geboekt voor extra GFT en OPK verzamelcontainers;
- ✚ Is € 50.387,- meer dan verwacht bespaard op het huishoudelijk restafval;
- ✚ Is € 29.103,- meer dan verwacht ontvangen aan inkomsten uit grondstoffen (aan huis en op de milieudepots);
- ✚ Is € 5.274,37 minder uitgegeven aan compensatiemaatregelen dan verwacht.
- ✚ Is circa € 50.000 minder aan inkomsten vanuit “tikken” ontvangen dan verwacht.
- ✚ Zijn de overige structurele lasten rondom diftar binnen begroting uitgevoerd.
- ✚ Is in zijn totaliteit sprake van een binnen de begroting opererend diftar systeem.

Onderstaand wordt een toelichting gegeven op de cijfers.

- ✚ Er zijn extra GFT en OPK-containers geplaatst om de inzameling van GFT en OPK te verbeteren. Deze investeringen maakten geen onderdeel uit van de invoering van diftar en zijn ook niet als dusdanig opgenomen in de begroting. Dit betrof separate projecten.
- ✚ Inzamelkosten liggen lager door een efficiëntere wijze van inzamelen (lediging op vulgraad). Er is minder aanbod, waardoor de containers minder snel vol raken en er dus minder inzamelmomenten benodigd zijn.
- ✚ Er wordt minder restafval aangeboden dan gedacht, wat leidt tot lagere verwerkingskosten.
- ✚ Er wordt meer GFT aangeboden dan verwacht wat hogere kosten voor de inzameling bij de hoogbouw als gevolg heeft.
- ✚ Meer aanbod van GFT heeft tevens als gevolg dat er meer GFT moet worden verwerkt, wat ook tot hogere kosten leidt. Desalniettemin zijn deze kosten lager dan de verbranding van restafval.
- ✚ De inzameling van GFT kan vooralsnog efficiënter ingericht worden en lang niet alle inwoners hebben een GFT-minicontainer aangevraagd. Met het opvoeren van de ledegingsfrequentie voor de verzamelcontainers zal dit eind van het jaar dichterbij de voorspelling komen.
- ✚ De glasprijzen (opbrengst) blijft op dit moment minimaal
- ✚ De opbrengsten voor verschillende grondstoffen op de milieudepots zijn hoger dan verwacht.
- ✚ Het aanbod van papier ziet een afname in plaats van de verwachte toename. Dit is vooral vanwege einde covid beperkingen waardoor meer inwoners weer naar kantoor gaan en er minder internetbestellingen met veel kartonnen verpakkingen worden gedaan. Tevens speelt de digitalisering hierin een rol. De prijzen (opbrengst) zijn daarentegen voordelig door de toegenomen vraag tijdens corona. Desalniettemin zit de gemeente op dit moment aan de maximale capaciteit en inzamelmogelijkheden.
- ✚ Er is sprake van een toename in prijsindexcijfers en afvalbeheerskosten onder invloed van externe marktontwikkelingen zoals transport- en staalprijzen, dit betreft autonome ontwikkelingen, die los staan van de invoering van diftar, maar die het positieve effect op de verlaging van de kosten lichtelijk doen afnemen.
- ✚ De structurele lasten zoals administratie, uitgifte pasjes, en dergelijke zaken rondom diftar zijn conform verwachting.

2.3.2 Kosten compensatieregelingen

De gemeenteraad van Ouder-Amstel heeft binnen de beleidswijzigingen een drietal compensatieregelingen ingericht, namelijk: compensatie rondom huishoudens levend van een minimum inkomen, compensatie voor medisch afval en compensatie voor zwerfafvalpakkers. Deze collectieve kosten worden gedekt binnen de inkomsten van de afvalstoffenheffing. Onderstaande tabel geeft inzage in de verwachte en werkelijke kosten van 2022.

Tabel 6 Kosten compensatieregelingen

Kosten	Prognose	Werkelijke kosten 2022
--------	----------	------------------------

Gezinnen levend van een minimum inkomen	Kostenneutraal t.o.v. 2021	(- € 3.007,91) ⁵
Medisch afval	€ 7.182,36	€ 1.079,00
Zwerfafvalpassen	€ 814,80	€ 1.643,79
Totaal	€ 7.997,16	€ 2.722,79

Huishoudens levend van een minimum inkomen

In beginsel werd in voorgaande jaren het vastrecht van huishoudens levend van een minimum inkomen, direct kwijtgescholden. Destijds betrof dat de gehele afvalstoffenheffing. Met het gewijzigde beleid is er sprake van een vast en een variabel gedeelte van de afvalstoffenheffing. Nu wordt het vaste gedeelte, net als voorheen, per direct kwijtgescholden. Het variabele tarief dient echter op een andere wijze gecompenseerd te worden, aangezien dit geen vast bedrag betreft, maar afhankelijk is van het aanbod per huishouden. Hiervoor ontvangen huishoudens, die leven van een minimum inkomen, een saldo op de afvalpas. Dit saldo is afgestemd op de grootte van het gezin in kwestie en op het, binnen redelijkheid, te verwachten aanbod van restafval gedurende het jaar. Om een zuivere berekening te maken voor deze evaluatie is het vastrecht van 2021 in mindering gebracht op het vastrecht van 2022 inclusief de uitgegeven tikken.

Medisch afval

Naar verwachting zouden 276 inwoners gebruik maken van de regeling medisch afval. Dit was berekend op landelijke kerngetallen in relatie tot de bevolkingssamenstelling van Ouder-Amstel. In 2022 bleken slechts 41 inwoners de regeling aangevraagd te hebben. Om deze reden zijn de kosten vele malen lager uitgevallen. Een verklaring die gegeven kan worden is het feit dat bewoners het lastig vinden om een medische aandoening bij de gemeente te melden door bijvoorbeeld gêne. Hier kan in toekomstige communicatie meer aandacht aan geschonken worden.

Zwerfafvalpassen

Naar verwachting zouden er 30 inwoners zwerfafval rapen. Dit was gebaseerd op het register van bekende zwerfafvalpakkers van de gemeente. In het eerste halfjaar zijn er 56 passen uitgegeven met in totaal circa 2.100 tikken voor het gehele jaar. Dit is bijna het dubbele van de verwachting waarmee de kosten voor deze maatregel hoger zijn uitgevallen. Op dit moment zijn er 757 tikken verbruikt (circa 126 per maand), waarmee het aantal tikken wat ruimer dan noodzakelijk voor het gehele jaar lijkt te zijn. Dit zal aan het einde van het jaar geëvalueerd worden voor de tikken van aankomend jaar. Desalniettemin is de gemeente content met de inzet van deze vrijwilligers en de bijbehorende extra kosten aangezien meer vrijwilligers leidt tot een schonere gemeente.

2.4 Meldingen

2.4.1. Diftar e-mailadres

Voor vragen en meldingen omtrent diftar is er een apart e-mailadres aangemaakt namelijk diftar@ouder-amstel.nl. Als de meldingen geanalyseerd worden, is te zien dat de meeste meldingen in de eerste maand zijn binnengekomen, waarna het vervolgens is gestabiliseerd. In de eerste weken na de invoering van diftar zijn vooral informatieverzoeken en meldingen binnengekomen over het feit waarom diftar is ingevoerd. Deze bewoners zijn zo goed mogelijk te woord gestaan en hebben een persoonlijke uitleg gekregen.

Tevens zijn er meldingen binnengekomen betreffende vragen over het toesturen van nieuwe inloggegevens aangezien bewoners de brief niet hadden ontvangen/ gemist hadden. Om dit proces sneller te laten verlopen is er een E-formulier

⁵ De lager uitgevallen "meerkosten" voor huishoudens levend van een minimum inkomen wordt niet verrekend met andere uitgaveposten om een scheve vergelijking te voorkomen.

aangemaakt op de website waar bewoners online een nieuw wachtwoord kunnen aanvragen en de optie hebben om deze per e-mail te ontvangen.

Andere vragen gaan veelal over het niet openen van de container. Deze vragen stuurt de gemeente door naar de leverancier Kliko. Zij lezen vervolgens de pas uit om te achterhalen of het aan de pas ligt of aan de container. Hierover wordt vanuit de gemeente een terugkoppeling of oplossing aan de bewoner gegeven.

In sommige gevallen zijn bewoners van mening dat er ten onrechte een storting is afgeschreven. Dit kan op het diftar e-mailadres worden gemeld tezamen met een toelichting van wat er fout is gegaan en een schermafdruck op het bewonersportaal waarop de stortingen vermeld staan. De gemeente kan vanwege het privacy beleid de stortingen zelf niet inzien, noch is het de gemeente toegestaan hiervoor contact op te nemen met de leverancier. Om de service zo spoedig mogelijk te laten verlopen wordt de bewoner zelf verzocht een screenshot te sturen aan de leverancier. Als er sprake blijkt van een onterechte storting biedt de gemeente een restitutie van het aantal foutieve tikken.

Handhaving en bijplaatsingen

In 2021 was er sprake van een lagere hoeveelheid geregistreerde bijplaatsingen van grof afval mede door lagere inzet van handhaving. Geregistreerde bijplaatsingen zijn in 2022 dan ook toegenomen door een combinatie van meer handhaving en het nieuwe beleid, maar het effect daarvan wordt als beheersbaar beschouwd door recente afname en een nieuw plan van aanpak. In onderstaande tabel staat een overzicht van het aantal dumpingen, handhavingsverzoeken en uitgegeven boetes. 2021 is daarbij buiten beschouwing gelaten aangezien bijplaatsingen in de afgelopen jaren niet actief geregistreerd zijn.

Tabel 7 Acties handhaving 2022

	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Totaal
Aantal geconstateerde dumpingen	168	169	138	139	152	128	894
Aantal handhavingsverzoeken	22	30	43	29	8	11	143
Aantal bestuurlijke boetes							134

De bijplaatsingen vinden voornamelijk plaats in Duivendrecht rondom de Zonnehof en Lunaweg complexen. Het gaat meestal om zakken restafval of klein grofvuil. Het serviceteam en handhaving is (bijna) dagelijks bezig om de bijplaatsingen te verwijderen, zwerfafval veroorzaakt door bijplaatsing op te ruimen en boetes uit te delen waar mogelijk. Op dit moment worden er voor het Serviceteam extra uren ingezet om deze werkzaamheden te verrichten. Het vergt dus regelmatige en extra inzet van de organisatie. Er wordt hard gezocht naar een structurele verbetering van de situatie op die locatie.

2.5 Passen en compensatiemaatregelen

Naast de meetbare resultaten wat betreft de kosten en het milieurendement is het belangrijk om zicht te hebben op de voortgang rondom de uitstaande afvalpassen en de uitwerking van de verschillende compensatiemaatregelen voor specifieke doelgroepen.

2.5.1 Diftar passen

In onderstaande tabel zijn de gegevens van de diftar pas weergegeven. Aan het begin van 2022 zijn circa 6.500 passen uitgegeven, in lijn met de geregistreerde huishoudens in de gemeente. Daarvan zijn er aan het einde van het eerste halfjaar 6.392 actief, inclusief zwerfafvalpassen en service passen van de gemeente. De overige uitgegeven passen betreft woningen die leeg staan. Per maand blijken het aantal stortingen redelijk stabiel te liggen, tussen de 32.000 en 33.000. Februari was daarbij een kortere maand met 28 dagen. Dit aantal stortingen valt lager uit dan de prognoses. Op basis van de verwachte afname, en alle eerder benoemde kanttekeningen, werd uitgegaan van circa 50.000 stortingen per maand.

In het eerste halfjaar zijn er 470 nieuwe passen aangevraagd via KCC, Kliko en het E-formulier op de gemeentelijke website. Nieuwe passen worden aangevraagd na een verhuizing of als de pas niet meer werkzaam is. Tot slot zijn er ook nog 1.101 nieuwe wachtwoorden aangevraagd in het eerste halfjaar. Wachtwoorden kunnen per e-mail of per post worden verzonden. Dit wordt handmatig door de leverancier Kliko verstuurd. Vanwege het privacy beleid is het niet mogelijk om automatisch gegenereerde wachtwoorden te versturen. In veruit de meeste gevallen betreft het hier bewoners die het wachtwoord vergeten waren.

Tabel 8 Gegevens diftar passen

	Totaal
Aantal passen in gebruik	6.392
Aantal stortingen	194.578
Aantal aanvragen nieuwe pas	470
Aantal aanvragen nieuw wachtwoord ⁶	1.101

2.5.2 Huishoudens levend van minimum inkomen

Huishoudens levend van een minimum inkomen kunnen, zoals eerder benoemd, aanspraak maken op compensatie van de gemeente Ouder-Amstel. Het vastrecht wordt kwijtgescholden, als compensatie op het variabel tarief ontvangen inwoners van een eenpersoonshuishoudens 1 tik per week en meerpersoonshuishoudens 2,5 tik per week. Dit aantal is gebaseerd op het (behoudende) geprognostiseerde aanbod per inwoner.

De gemeente ontvangt in maart de lijst met huishoudens voor dat lopende kalenderjaar. Hiermee kan de bepaling van het aantal tikken niet eerder plaatsvinden dan april. Om die reden hebben huishoudens in januari 13 of 33 tikken ontvangen (voor de periode januari-april) en vervolgens zijn er 52 of 130 tikken opgezet die geldig zijn tot april 2023. Op dit moment ontvangen 99 eenpersoonshuishoudens en 81 meerpersoonshuishoudens de compensatieregeling.

2.5.3 Medisch afval

Inwoners van de gemeente Ouder-Amstel die vanwege een medische reden extra afval hebben, zoals incontinentiemateriaal en stoma's, kunnen gebruik maken van de medische regeling. Hierbij kunnen inwoners aanspraak maken op 1 extra tik (of in uitzonderlijke gevallen 1,5 extra tik) per week door eenmalig een bewijs van aanschaf van materiaal aan te leveren zoals een factuur tezamen met een formulier waarin aangegeven wordt hoeveel zakken medisch afval de inwoner per week aanbiedt. Mochten inwoners in een later stadium van het jaar aanspraak maken op de regeling, dan wordt de hoeveelheid tikken overeenkomstig met het resterende aantal weken op de pas gezet.

2.5.4 Zwerfafvalpassen

Zogenaemde zwerfafvalrapers in de gemeente kunnen sinds 1 januari 2022 gebruik maken van speciale zwerfafvalpassen. Voorheen kon men het verzamelde zwerfafval gratis in de containers weggoien, die tot oktober 2021 vrij toegankelijk waren voor iedereen. Onder invloed van diftar moet per zak/ per opening van de container € 0,50 betaald worden. Om het zwerfafvalrapen te blijven stimuleren en de inwoners van Ouder-Amstel te bedanken voor hun inzet is gekozen om een zwerfafvalpas in het leven te roepen. Bewoners kunnen deze pas aanvragen bij de gemeente. Na inventarisatie worden daar een aantal tikken opgezet die zwerfafvalrapers kunnen inzetten om zwerfafval toch laagdrempelig weg te kunnen gooien, zonder zelf met extra kosten geconfronteerd te worden.

⁶ Slechts 5% van de wachtwoordaanvragen wordt afgehandeld per brief. Veruit de meeste inwoners geven aan het wachtwoord liever per mail te ontvangen en geven hiervoor, in het kader van de privacy, toestemming aan de leverancier.

Iedere inwoner boven de 18 jaar kan zich melden bij de afvalbeleidsmedewerker, waarna de frequentie van het rapen en de hoeveelheid ingezameld zwerfafval wordt opgevraagd. Op basis daarvan wordt een behoudend aantal tikken op de pas gezet. Mocht dit aan het einde van het jaar niet genoeg zijn kan er contact worden opgenomen met KCC om de tikken vervolgens op te hogen. Vooralsnog zijn de eerste ervaringen met de zwerfafvalpassen positief, inwoners zijn tevreden en de passen worden goed gebruikt. Het gebruik van deze passen is via de leverancier in beeld te krijgen en daardoor voor de gemeente inzichtelijk te maken. Misbruik constateren wordt op deze wijze mogelijk. De gemeente behoudt hierin het recht om een pas te blokkeren als daar reden toe is. Deze 'spelregels' zijn ook gecommuniceerd met de inwoners die een zwerfafvalpas hebben ontvangen en worden tot dusver nageleefd.

3. Conclusie

De gemeente Ouder-Amstel is per 1 januari 2022 overgegaan op een gedifferentieerd tarief voor het huishoudelijk restafval. Naast een vast bedrag per jaar betaalt de inwoner naar ratio van aanbiedgedrag van het restafval. De invoering van diftar heeft mede als doel om de lasten van de inwoner te verlagen en de landelijke VANG-doelstellingen te halen door met deze financiële stimulans het afval beter te laten scheiden door de inwoners en zo de hoeveelheid restafval te verminderen. Tevens is de gemeente sinds 15 oktober 2021 overgegaan op volledige nascheiding van PMD (Plastic- en metalen verpakkingen en drankenkartons) (PMD wordt niet meer apart ingezameld) en zijn er bovengrondse containers geplaatst zodat de bewoners van de hoogbouw de mogelijkheid hebben om GFT in te zamelen. Uit de evaluatie zijn de volgende conclusies te trekken:

3.1 Dienstverlening

3.1.1 Aanpassingen inzamelstrategieën

- ✚ **Diftar als inzamelstrategie:** Diftar is ingevoerd voor zowel de laagbouw als hoogbouw. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een prepaid systeem waarbij bewoners voorafgaand tegoed op de afvalpas zetten om vervolgens de container te kunnen openen.
- ✚ **GFT-inzameling verbeteren:** Gedurende 2021 zijn bovengrondse containers beschikbaar gesteld voor de GFT-inzameling van de hoogbouw. De ledigingsfrequentie is hierbij verhoogd. Tevens zijn de minicontainers voor de laagbouw gepromoot waarbij men gratis een 140 liter container kon omruilen voor een 240 liter.
- ✚ **OPK-inzameling optimaliseren:** Gedurende 2022 zijn er aanvullende ondergrondse papiercontainers geplaatst om de inzameling van deze gescheiden stroom te bevorderen vanwege het capaciteitsvraagstuk.
- ✚ **Nascheiding PMD:** Sinds 15 oktober 2021 wordt PMD volledig nagescheiden en mag dit worden aangeboden bij het restafval. Hiervoor is rekening gehouden in de tariefstelling.

3.2 Milieurendement

Uit de resultaten blijkt dat de doelstelling ruimschoots behaald wordt. De invoering van diftar heeft geleid tot 66% afvalscheiding. Dit is boven de verwachting van 60%. Tevens is het afvalaanbod met 34% afgenomen in plaats van de geprognostiseerde 20%. In de prognoses is destijds behoudend gerekend met het oog op drie ontwikkelingen:

1. De naweeën van corona welke invloed hebben op de totale hoeveelheid afval aan huis. De tijdsduur hiervan was onbekend.
2. Het aanbieden van het PMD met het restafval wat de serviceprikkel vermindert. De invloed hiervan was lastig te voorspellen aangezien er weinig andere gemeenten een soortgelijke beleidswijziging hebben doorgevoerd.
3. Het nieuwe prepaid systeem was de eerste in de gemeente Nederland, waardoor er weinig referenties en ervaringscijfers voorhanden waren.

Een kanttekening die bij de 34% afname in restafval gemaakt moet worden is dat deze afname niet volledig terug te voeren is op de invoering van diftar. Het is gebruikelijk bij de invoering van diftar dat het totale aanbod afval (en restafval) afneemt. Echter is er in Ouder-Amstel sprake van een sterkere, dan gemiddelde, daling van het totaal aanbod afval. Mogelijke verklaringen hiervoor zijn:

- ✚ Door het toegangssysteem is het voor (kleine) bedrijven niet langer mogelijk om bedrijfsafval in het huishoudelijk afval te deponeren. Hiermee wordt de zogenaamde "sluikstort" voorkomen.
- ✚ Diftar heeft als gevolg dat men bewuster gaat consumeren. Inwoners ruilen en verkopen online meer producten en ook de kringloopwinkel ontvangt meer spullen, waardoor deze materialen in de cyclus blijven en niet bij het afval terecht komen.

- ✚ Grensoverschrijdend aanbod waarbij bewoners er bewust voor kiezen om hun afval in naastgelegen gemeenten aan te bieden waar geen diftar geldt.

3.2.1 Inzameling grondstoffen

De GFT-inzameling is verbeterd kijkend naar de toename in kilo's van de ingezamelde fractie.

- ✚ De hoeveelheid GFT in het restafval is gemiddeld gezien afgenomen met 32 kilo per inwoner per jaar.
- ✚ Echter bevat het restafval nog steeds 70 kilo GFT wat ruimte biedt voor verbetering.
- ✚ De inzameling van GFT kan vooralsnog efficiënter ingericht worden en lang niet alle inwoners van de laagbouw hebben een GFT-minicontainer aangevraagd. Tevens kan de inzameling voor de hoogbouw nog beter gestimuleerd worden.

De inzameling van oud papier en karton (OPK) is tevens verbeterd.

- ✚ Er zijn meer voorzieningen in de openbare ruimte geplaatst.
- ✚ De OPK-inzameling is nagenoeg gelijk gebleven.
- ✚ Desalniettemin is het aandeel OPK in het restafval gedaald. Dit is mogelijk te wijten aan (kleine) bedrijven die gebruik maakten van de restafvalcontainers voor de invoering van diftar.

3.3 Kosten

Het diftarbeleid zou naar verwachting met een investering van circa € 350.000 gepaard gaan. Door dit beleid zou, naast een positieve verandering in de hoeveelheden (rest)afval, een daling op de heffing behaald kunnen worden. De verwachte en werkelijke directe kosten zijn vergeleken. De invoering van diftar is binnen de begroting uitgevoerd. Redenen hiervoor zijn onder andere:

- ✚ Lagere inzamelkosten door een efficiëntere wijze van verzamelen en minder aanbod. Dat heeft als direct gevolg dat er minder inkomsten uit het variabel tarief komen, omdat er minder tikken gekocht worden dan vooraf geprognostiseerd.
- ✚ Minder aanbod in restafval leidt tot lagere verwerkingskosten.
- ✚ Er wordt meer GFT aangeboden dan verwacht wat hogere kosten voor de inzameling en verwerking als gevolg heeft.
- ✚ De glasprijzen (opbrengst) vallen tegen vanwege de huidige marktontwikkeling.
- ✚ Het aanbod van papier ziet een afname in plaats van de verwachte toename wat tot minder inkomsten leidt. Wel staat hier een hogere opbrengst per ton tegenover.
- ✚ Er is een toename in afvalbeheerskosten onder invloed van marktontwikkelingen zoals transport- en staalprijsen, dit betreft autonome ontwikkelingen, die los staan van de invoering van diftar.
- ✚ De structurele lasten zoals administratie, uitgifte pasjes, en dergelijke zaken rondom diftar liggen goed op schema.

Tot slot zijn de compensatieregelingen, met uitzondering van de gezinnen levend van een minimum inkomen, anders uitgevallen dan vooraf geprognostiseerd werd. Er zijn minder aanvragen gedaan voor medisch afval en meer aanvragen voor zwerfafvalpakkers. Alles bij elkaar liggen de kosten hiermee wat lager dan begroot.

3.4 Extra inzet organisatie

3.4.1 Privacy

Zoals in het stuk omschreven vergt het nieuwe diftarbeleid, in combinatie met het strenge privacy beleid van de gemeente, extra inzet van het team Inrichting & Beheer. Meldingen kunnen niet direct worden behandeld aangezien er veelal een uitvraag van gegevens moet worden gedaan bij de leverancier (Kliko). De gemeente heeft geen inzicht in aanbiedgedrag, betalingen en persoonsgegevens aangezien de gemeente vanwege het privacy beleid namelijk niet bevoegd is om direct de gegevens van bewoners en de passen in te zien. Dit heeft een nadelig effect op de serviceverlening van de gemeente, wat merkbaar is bij de inwoners van Ouder-Amstel. Hierover worden met enige regelmaat vragen gesteld.

3.4.2 Bijplaatsingen

Zoals aangegeven zijn de geregistreerde bijplaatsingen toegenomen door betere registratie en meer inzet van handhaving, maar ook door het nieuwe beleid. Het aantal bijplaatsingen was met name in de eerste twee maanden van 2022 hoger dan gemiddeld. In de maanden daarna lijkt het gemiddeld gezien af te nemen en te stabiliseren. Om deze reden worden de bijplaatsingen als beheersbaar gezien. De gevolgen van deze bijplaatsingen zijn dat het serviceteam (bijna) dagelijks uren moet inzetten om deze te verwijderen nadat de handhaving is langs geweest om mogelijke boetes uit te delen. Aanhoudende bijplaatsingen zijn daarom niet wenselijk.

Concluderend heeft de gemeente Ouder-Amstel haar beoogde doelstellingen van 20% vermindering huishoudelijk restafval en 60% scheiding in het eerste halfjaar gehaald, met een positief financieel resultaat. Dat betekent dat de gemeente goed op weg is naar de beoogde VANG-doelstelling van 100 kg (nu 210 kg) en 75% scheiding door de invoering van diftar en de optimalisering van de inzameling GFT en OPK.

JMA
Utrechtseweg 9, 3704 HA Zeist
T. 030 699 15 99 - info@jma.nl
www.jma.nl